

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЈЕВО Д.О.О.**

36000 КРАЈЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

БИЛТЕН

БРОЈ 4/АПРИЛ 2017.

ГОДИНА X

БИЛТЕН БРОЈ 4/АПРИЛ 2017.

С а д р ж а ј:

- ◆ ШЉИВИНА ОСА (НОРЛОСАМРА SP.) - Бранко Галовић, дипл. инж.
- ◆ ЖУТА РБА НА КУПИНАМА - БОЛЕСТ НА ПОЧЕТКУ ВЕГЕТАЦИЈЕ— Владимир Костић, дипл. инж.
- ◆ ИЗБОР СИСТЕМА ГАЈЕЊА МАЛИНЕ— Мирјана Остојић, дипл. инж.
- ◆ ИПАРД ПРОГРАМ- SWOT АНАЛИЗА СЕКТОРА ЗА МЛЕКО И МЕСО— Зорица Здравковић, дипл. инж.
- ◆ ЈАГОДИН И МАЛИНИН ЦВЕТОЈЕД (*Anthonomus rubi*) - Јелена Грбић, дипл. инж.
- ◆ КВАЛИТЕТ САДНОГ МАТЕРИЈАЛА КРОМПИРА— Ненад Нешовић, дипл. инж.

ТИРАЖ: 300 примерака

ШЉИВИНА ОСА (НОРЛОСАМРА SP.)

Штетан је ларвени стадијум. Ларве се убушују у плодник тек приметног плода и хранећи се оштећују плод који отпада. Јављају сваке године с мањим осцилацијама . У годинама са слабијим цветањем могу проузроковати штету и већу од 50% .

Животни циклус: Има једну генерацију годишње. Презимљава у земљишту у ларвеном стадијуму. Када се температура земљишта, 5-10 цм дубине, подигне на 10 °Ц појављује се имаго. То је обично фаза бубрење пупољака или нека од фаза цветања. Највећа бројност им је у време цветања (фаза 65-69 ББЦХ скале). Насељавају већ развијене цветове, женка зарезује цепић спољашње стране чашичног листића (отвореног или полуотвореног) цвета и положи једно јаје. Уколико се имаго јави у периоду прецветавања напада сорте које цветају касније. Из тог разлога интензитет напада шљивине осе је више везан за климатске услове а мање сортно условљен.

Ембрионално развиће, зависно од температуре, траје 6-12 дана.

Ларва изгриза ткиво плода и прелази из једног у други плод тако да једна гусеница нападне 4-5 плодова . За 2-3 недеље завршава свој развој те или падне заједно са плодице, у којем се налази, на земљу или се на земљиште спушта по нити . Завлачи се у земљиште где презимљава на дубини око 10 цм. Прави танку чауру на коју прилепљују честице земље и песка. На пролеће се претварају у лутке и имаго.

Сузбијање : У стадијуму имага се у пракси не користи инсектицид јер је у време ројења обилна посета пчела у расцветалим воћкама. У стадијуму ларве сузбија се у време њиховог пиљења, јер је сузбијање тада најефикасније. Када је шљива у фази прецветавања, када почну отпадати латице, пчеле престају са посећивањем цетова и онда треба третирати са инсектицидима на бази: фенитротин , делтаметрин , азинфосметил, диметоат, малатион, и други.

Бранко Галовић, дипл. инж.

ЖУТА РЂА НА КУПИНАМА - БОЛЕСТ НА ПОЧЕТКУ ВЕГЕТАЦИЈЕ (*Kuehneola uredinis*)

Код нових узгајивача купина врло је често присутно погрешно уверење да купина није подложна нападу болести, и да је стога не треба штитити од биљних патогена, што је потпуно погрешно уверење. Наиме, и купину као и друге пољопривредне културе напада велики број биљних патогена и штеточина. Према неким светским податцима, на купинама се јавља више од 60 болести, од којих је највише гљивичних и вирусних.

Од тога великог броја болести, у нашим агроеколошким условима најважније су жута рђа (*Kuehneola uredinis*), сива плесан или трулеж (*Botrytis cinerea*), антракноза (*Elsinoe veneta*), пурпурна пегавост (*Septocysta rubogum*) и љубичаста пегавост изданака (*Didymella arplanata*). У рано пролеће на купинама се редовито јавља болест жута рђа, па сузбијање ове болести мора почети правовремено, како би се биљке на време заштитиле.

Треба напоменути да је сорта купине Thornfree врло осјетљива на ову болест. Велики проблем је и то што код нас нема регистрираних фунгицида за сузбијање већине болести на купинама, осим (ипродион), намењеног сузбијању сиве плијесни или трулежи.

С и м п т о м и б о л е с т и
Карактеристични симптоми жуте рђе уочавају се већ у рано пролеће на изданцима купина у облику жутих накупина, које пуцањем коре избијају на површину изданака. Реч је о накупинама спора гљиве, односно уредосорусима с уредоспорама, које онда даље шире заразу на младе изданака и ново лишће. Такође, током вегетације и на лишћу се после јављају жуте накупине уредосоруса. Ако се болест јави већим интензитетом, могуће су палеж лишћа и дефолијација. Пред крај вегетације на наличју листова ствара се други тип спора, односно телиосоруси с телиоспорама. Гљива презимљује испод коре изданака у облику мицелија, који у пролеће ствара описане уредосорусе. Треба истакнути да се на купинама јавља још неколико врста рђа (љубичаста, наранчаста и др.), али тек током вегетације, а не у рано пролеће као жута рђа. Код нас нису значајне као жута рђа.

Владимир Костић, дипл. инж.

ИЗБОР СИСТЕМА ГАЈЕЊА МАЛИНЕ

Вертикални шпалир уз жицу: Овај систем гајења се најлакше формира и одржава, наслон му је једноставан, погодан је за примену механизације појединих радних процеса, омогућава добро осунчавање и проветравање биљака као и високе приносе и квалитетне плодове.

Израда наслона за овај систем гајења је један од најважнијих послова. Наслон треба да је издржљив, да обезбеђује усправан положај изданака оптерећених родом и да без већих поправки траје док је и засад у животу. За све то наслон треба направити од јаког дрвета које дуго траје (најчешће багрем) и од жице која не рђа.

На крају редова се стављају јаки и прави диреци који ће трпети највеће оптерећење и зато је потребно поставити коснике који ће спречити њихово повијање и кривљење. Размак између дирека је 5m. Дебљина дирека је од 8 до 10 cm. Минимална дужина дирека је 2.2 m (2,2-2,4 m), а неких 2,5 m. У земљу се побија 50-70 cm а 1,6-1,8 m чини надземни део наслона. Пошто се горњи ред жице поставља на висину 1.5 m боље је да су диреци нешто дужи због њиховог учвршћивања и дубљег побијања сваке године.

Постављају се два реда жице. Први, горњи ред поставља се на висини 1.4-1,6 m (1.5 m). За то се употребљава полупружна цинкована жица промера 2,8-3,2 mm. Доњи ред жице поставља се на висини 0.80-0.90 m. Користи се жица

од истог материјала која може бити нешто тања - 2,2 mm (2,0-2,5 mm).

У интензивним засадима се постављају три реда жице, што мало поскупљује производњу, али олакшава бербу јачом стабилношћу живог зида малине.

Диреци морају да буду постављени тачно по средини жбунова, тако да се највећи број изданака усправља без повијања. Приликом везивања избегавају се они изданци који су далеко од жице.

Негом и заштитом у првој години обезбеђује се да се засад тако припреми да већ у следећој години донесе најмање 70% од нормалног рода.

Да би се то постигло потребно је:

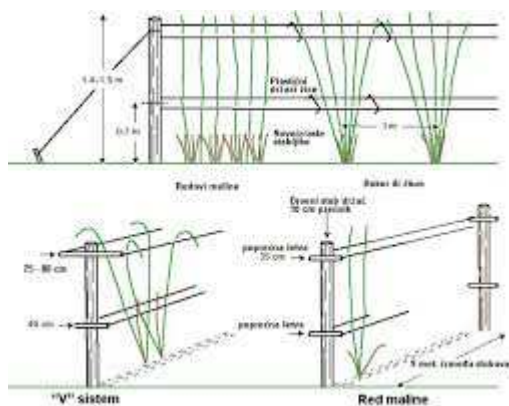
1. одржавати земљиште у растреситом стању и оптималне влажности
2. прихрањивати засад азотним и минералним ђубривима
3. штитити засад од болести и штеточина

У првој години у новом засаду могу се гајити различите окопавине као међукултуре (црни и бели лук, лиснато поврће и др.). Нису препоручљиви: кромпир, пасуљ, парадајз, паприка, грашак јер могу пренети изазиваче неких болести. Око садница потребно је вршити плевљење и разбијање покорице. Када се нови изданци укорене и одрасту 15-20 cm потребно је старе уклонити до земље.

ИПАРД програм- SWOT анализа сектора за млеко и месо

Прихрањивање се врши азотним минералним ђубривима, пре свега нитромонкалом, обично у два наврата. Прво прихрањивање у количини од 80-100 kg/ha, обавља се одмах по ницању изданака, да би се убрзао њихов раст. Друго прихрањивање, у истој количини, врши се када нови изданци достигну дужину од 20-30 cm. Уз остале мере прихрањивање треба да омогући добар раст и развој изданака који су потребни за формирање шпалира.

Мирјана Остојић, дипл. инж.

Припреме за спровођење ИПАРД програма у Србији приводе се крају. Поред институција које ће бити укључене у спровођење ИПАРД-а, важно је да се добро припреме и заинтересовани пољопривредни произвођачи који желе да унапреде своју производњу. Познавање резултата - SWOT анализе сектора за млеко и месо ИПАРД програма Републике Србије за период 2014-2020, омогућава свима који послују у поменутом сектору боље дефинисање циљева, јачање снага и могућности, елиминисање или смањење слабости и претњи.

SWOT анализа сектора за млеко и месо показује следеће резултате:

СНАГЕ

- ⇒ Велике површине под ливадама и пашњацима, као основа за квалитет и количину хране за животиње
- ⇒ Традиционални млечни производи, везани за српско културно наслеђе

СЛАБОСТИ

- ⇒ Недостатак одговарајућих складишних капацитета за чување сточне хране
- ⇒ Недовољно знање о методама производње
- ⇒ Велики део млека не дистрибуира се преко директних трговинских ланаца
- ⇒ Недостатак квалитетног сировог млека за потребе прерађивачког сектора

⇒ Недовољно објеката за складиштење стајњака и одлагање истог

МОГУЋНОСТИ

⇒ Смањење трошкова производње увођењем одговарајуће сточне хране

⇒ Повезивање система - субјекти у ланцу исхране

⇒ Коришћење расположивих ЕУ фондова за прецизно дефинисање и позиционирање производа српског порекла

⇒ Коришћење расположивих ЕУ фондова зарад чињенице да је реч о стварном потенцијалу Србије

⇒ Мере аграрне политике треба да буду усмерене ка већој заштити потрошача и усклађености са прописима ЕУ, промовисању квалитета и безбедности хране у вези са сировим млеком

ПРЕТЊЕ

⇒ Државни прописи у области сточнехране

⇒ Не постоје законске одредбе за заштиту порекла и квалитета млечних производа

⇒ Потребно је време за процес образовања и промену свести произвођача

⇒ Потребно је време за процес образовања о доброј хигијенској пракси и промену свести произвођача

⇒ Недостатак независних акредитованих националних лабораторија

⇒ Дуг временски процес добијања грађевинских дозвола

⇒ Незавршен процес за легализацију изградње у неким селима и градовима

⇒ Национални стандарди су слични стандардима ЕУ

Зорица Здравковић, дипл. инж.

ЈАГОДИН И МАЛИНИН ЦВЕТОЈЕД (*Anthonomus rubi*)

Јагодин и малинин цветојед је присутан свуда где се гаји јагода и малина. Распрострањен је у Европи, а има га слободно у природи на дивљој јагоди, малини, купини и ружи. Спада у групу најстаријих штеточина баштенске јагоде и малине. Највише им одговарају сорте са двополним цветовима, као и сорте са којима се подудара фаза цветања и излазак имага.

Цветојед има једну генерацију годишње, презимљава у стадијуму имага у земљи, на дубини од око 5 cm или на земљи, у опалом лишћу. Одрасли инсекти се појављују средином априла и, након допунске исхране, у првој декади маја женке полажу јаја у неотворене цветне пупољке.

Штете причињавају само одрасли инсекти у време копулације и полагања јаја. У пролеће имага излазе када се крене образовати ново лишће и цветни изданци којима се хране. Након око две недеље, када заврше допунску исхрану, имага су полно зрела и копулирају. Полагање јаја женке врше у неотворене цветне пупољке, првенствено у оне на врховима највиших цветних изданака. Цветни пупољци након неколико дана опадну, а за недељу дана завршава се ембрионално развиће. Ларве се хране пупољцима и заврше развиће за око месец дана у зависности од услова исхране (на одговарајућим сортама и за 2-3 недеље).

Висећи пупољци настају тако што женка при полагању јаја обилази око пупољка и пробија цветни омотач и пробија цветни омотач (круница и чашица) и полаже јаја у прашне кесице, а на крају засеца дршку цвета одмах испод пупољака да се он не би отворио јер би у супротном испала јаја или аподне ларве које би на сунцу угинуле.

Оптimalан рок за хемијско сузбијање је моменат када прве женке почну да засецају цветне дршке у близини пупољака, пре него што положе јаја (орјентационо прва декада маја). Од хемијских средстава могу се користити препарати на бази *chlorpirifosa* (Pyrinex), *bifentrina* (Talstar, Fobos), *malationa* (Etiol), *lambda-cihalotrina* (Karate zeon), *fentiona* (Lebaycid, Fenticid 50-EC).

Јелена Грбић, дипл. инж.

КВАЛИТЕТ САДНОГ МАТЕРИЈАЛА КРОМПИРА

Успешна, савремена и економична производња кромпира за различите намене се не може замислити без употребе здравог, односно у дозвољеним границама вирусима зараженог семена (зараза у толерантним границама, а што је и законски регулисано у свакој земљи која се бави овом проблематиком).

Производња кромпира је под утицајем бројних чинилаца, међу којима се посебно истиче здравствено стање. Као гајена биљка домаћин је великог броја проузроковача биљних болести. Од свих гајених биљака у свету, највећи губици проузроковани болестима односе се на кромпир и према неким подацима они се у просеку, на светском нивоу, крећу око 21.8% (Агриос., 1997). Тај проценат је неупоредиво већи у неразвијеним земљама као што су земље нашег региона. Болести кромпира чији су проузроковачи гљиве, бактерије, а посебно вируси, поред утицаја на квалитет, ограничавају искоришћење генетског потенцијала родности.

Кромпир је биљна врста која може бити заражен са више од 30 вируса. Будући да су системски патогени, вируси кромпира могу се ширити путем кртола што доводи до значајног нивоа биљне дегенерације са сваким повећањем броја циклуса усева. Тако губици у приносима приписани вирусним заразама нису само ограничени на одређену годину, већ се и акумулирају са сваком узастопним циклусом пропагације

докле год се заражене кртола користе се као семе и проузрокује „изрођавање“ или „дегенерацију“. Без обзира на ниво примењене агротехнике и технологије гајења принос врло често бива вишеструко умањен. Истраживања изведена код нас, у протеклом периоду, показала су да болести са високим учешћем вироза ограничавају коришћење генетског потенцијала родности за више од 50%. Да би производња кромпира била економична и рентабилна за њено заснивање неопходно је да се користи здрав садни материјал, односно семенски кромпир са минималним процентом заразе. Успешна, савремена и економична производња кромпира за различите намене се не може замислити без употребе здравог, односно у дозвољеним границама вирусима зараженог садног материјала. Несумњиво је да је здравствено стање садног материјала, које је и предуслов за примену савремене технологије производње, први (основни) лимитирајући чинилац постизања приноса који би одговарао примењеној технологији производње (агротехника, ђубрење и др.)

Преглед и признавање семенских усева се обавља на основу Правилника према међународно усаглашеној процедури. Дозвољено присуство вируса у садном материјалу је до 1% за елиту, до 6% за оригинал и до 10% за прву сортну репродукцију.

Ненад Нешовић, дипл.инж.

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА—КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 10.-16.4.2017. ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	125	120	/
Дуња	/	/	/
Јабука-остала	65	50	/
Лимун	145	140	140
Мандарина	120	120	115
Поморанџа	105	130	95
Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	90	/	85
Кромпир	30	30	35
Паприка-шиља	290	/	/
Лук црни	25	30	15
Парадајз	190	/	200
Тиквице	100	/	130
Шаргарепа	45	40	50

www.stips.minpolj.gov.rs

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

**36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs**

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА—ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД ОД
10.-16.4.2017. ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	140	140
Дуња	/	/	/
Јабука-остала	80	100	/
Лимун	200	170	160
Мандарина	250	150	150
Поморанца	150	160	120
Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	130	130	/
Кромпир	80	50	40
Паприка-шиља	400	/	400
Лук црни	80	60	50
Парадајз	250	180	250
Тиквице	200	/	180
Шаргарепа	80	60	60

www.stips.minpolj.gov.rs

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА МЕСЕЦ
АПРИЛ 2017. ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	230	130	/
Јагњад	све тежине	све расе	300	260	300
Јарад	све тежине	све расе	250	200	240
Јунад	350-480 кг	SM	/	/	/
Јунад	>480 кг	све расе	/	/	/
Козе	све тежине	све расе	/	/	110
Краве за клање	све тежине	SM	/	/	/
Крмаче за клање	>130 кг	све расе	/	100	/
Овца	све тежине	све расе	160	120	150
Прасад	16-25 кг	све расе	300	280	280
Телад	80-160 кг	SM	430	/	/
Товљеници	80-120 кг	све расе	160	150	170
Товљеници	>120 кг	све расе	/	120	/
Шиљежад	све тежине	све расе	230	/	/

www.stips.minpolj.gov.rs

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

**36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs**

AGROPONUDA

BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

ПОНУДА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

уколико желите да понудите Ваши производ посетите сајт агропонуда или се обратите нама у просторијама ПССС Краљево, Зелена Гора 29.

www.agroponuda.com

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

**36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs**